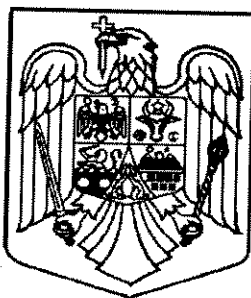

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

ROMÂNIA

**CONSILIUL SUPERIOR AL
MAGISTRATURII
PLENUL**

HOTĂRÂREA nr. 600

din 03 iulie 2012

Analizând proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, transmis spre avizare de Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale;

În temeiul dispozițiilor art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

PLENUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

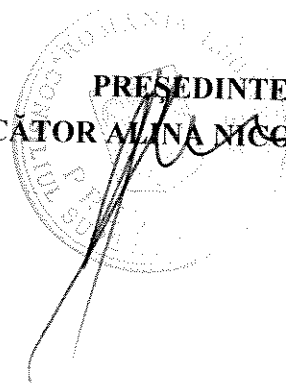
HOTĂRĂȘTE:

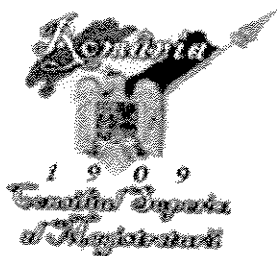
Art. 1 – Avizează favorabil proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, cu observațiile și propunerile cuprinse în Anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 2 – Hotărârea se comunică Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale.

Data în București, la data de 03 iulie 2012

**PRESEDINTE,
JUDECĂTOR ALINA NICOLETA GHICA**

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 600 din data de
03 iulie 2012

A V I Z

**referitor la proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004
privind protecția și promovarea drepturilor copilului**

În urma examinării proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Legii
nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului,

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

În temeiul art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al
Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

În baza Hotărârii nr. 600 din 03 iulie 2012 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii:

Avizează favorabil proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.
272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, cu următoarele observații
și propuneri:

1. Articolul I pct. 2 din proiectul de lege modifică definițiile date de art. 4 din
Legea nr. 272/2004 și introduce termeni și expresii noi. Printre acestea, la lit. j) se
regăsește conceptul de "plan parental" care, conform proiectului de act normativ,
reprezintă „documentul prin care părinții stabilesc de comun acord modul de exercitare a
autorității părintești”.

Cu toate acestea, nicăieri în cuprinsul celorlalte articole ale proiectului de lege nu
se regăsește o altă reglementare care să ofere aplicații practice ale acestui concept.
Articolele 397 și 398 din Codul civil reglementează două instituții diferite, respectiv
exercitarea autorității părintești în comun și exercitarea acesteia de către unul dintre
părinți. În situația în care părinții nu locuiesc împreună, iar copilul locuiește doar la unul
dintre ei, cele două instituții ajung să nu difere în mod semnificativ, în lipsa unor
prevederi în legea specială care să detalieze rolul planului parental în situația exercitării
autorității părintești în comun, iar aplicarea practică a prevederilor din Codul civil va fi
lipsită de un ghid pentru instanțele de judecată.

În consecință, în contextul în care vreme îndelungată legislația în domeniul
dreptului familiei în România a avut o singură viziune asupra modului de încredințare a
copilului, respectiv aceea a actualei exercitări a autorității părintești de către un singur
părinte, o adevărată corelare a dispozițiilor Legii nr. 272/2004 cu revoluția în această

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr.1 41, Sector 6, cod 061110

Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01

Web: www.csm1909.ro

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 600 din data de
03 iulie 2012

[REDACTED] materie adusă de Codul civil, adoptat prin Legea nr. 287/2009, trebuie să conștie într-o reglementare consistentă asupra tuturor ipotezelor pe care le poate cunoaște exercitarea în comun a autorității părintești.

O reglementare specială detaliată în legătură cu aspectele practice ale exercitării în comun a autorității părintești ar trebui să privească mai multe aspecte:

- definirea locuinței copilului și introducerea unor prevederi exprese privind posibilitatea partajării acesteia în timp, în cazul înțelegerii între părinți (art. 400 din Codul civil prevede intervenția instanței numai în cazul neînțelegerii între părinți, în sensul de a stabili locuința la unul dintre ei, iar art. 496 nu face această precizare referitoare la locuința unică).

- legăturile personale ale copilului cu părintele la care nu locuiește (acestea sunt reglementate generic în Codul civil la art. 401 și 496 alin. (5) și se regăsesc deja în art. 14-17 din lege, dar ar trebui completate conform celor ce vor fi expuse în continuare).

- contribuția ambilor părinți nu doar la cheltuielile de creștere și educare a copilului, ci și la activitățile pe care le presupune supravegherea și îngrijirea acestuia (dat fiind că regula stabilită de art. 530 din Codul civil este aceea a executării obligațiilor de întreținere în natură, împărțirea acestor obligații între cei doi părinți, nu numai în ceea ce privește aportul bănesc, răspunde cel mai bine nevoilor copilului și este realizabilă prin intermediul planului parental).

Prin urmare, apreciem că reglementarea privind planul parental trebuie dezvoltată în cuprinsul legii. Astfel, în planul parental, care trebuie raportat la nevoile de dezvoltare fizice, psihologice, de educație, de sănătate și stabilitate ale copilului, trebuie prevăzută în mod expres contribuția fiecărui părinte, rezident și nerezident, la creșterea și educarea minorului, respectiv conturarea unui program privind modul de exercitare a autorității părintești în funcție de anumite criterii stabilite (de exemplu: împărțirea contribuțiilor bănești sau în natură pentru hrană, haine și rechizite; activitățile desfășurate în comun cu copilul de către fiecare părinte; împărțirea responsabilităților privind activitățile extrașcolare ale copilului; programul de vizită; partajarea locuinței copilului între cei doi părinți, acolo unde este posibil; planificarea vacanțelor etc).

Apreciem că o asemenea reglementare, care ar permite părinților, ca pe baza acordului lor de voință să stabilească natura, întinderea, ritmicitatea și intensitatea relațiilor lor cu copilul este de natură a evita situațiile de conflict dintre părinți care fac deseori imposibilă desfășurarea normală a legăturilor personale dintre copil și părintele nerezident. Planul parental este, în esență, o specie a tranzacției judiciare, censurabilă de către instanță doar din perspectiva interesului superior al copilului. În consecință, noutatea acestui concept pentru societatea românească, dar cunoscut în majoritatea statelor care aplică instituția custodiei comune, nu trebuie să împiedice reglementarea lui

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 600 din data de
03 iulie 2012

în textul legii speciale care are ca obiect protecția drepturilor copilului, conceptul de plan parental fiind propriu tocmai acestui domeniu.

Comisia Europeană privind Legislația Familiei, care are ca obiectiv principal, armonizarea dreptului familiei în Europa, a elaborat un set de principii europene legate de dreptul familiei care să fie privite ca modele pentru armonizarea dreptului familiei în Europa. Dintre acestea, pentru a argumenta necesitatea reglementării exprese a planului parental în legea specială, amintim: Principiul 3:10 Efectul divorțului sau separării: *"Autoritatea părintească nu trebuie să fie afectată de desfacerea sau anularea căsătoriei sau a altei forme de relație și nici de separarea de iure sau de facto a părinților"*. Principiul 3:13 Acordul privind exercitarea: *"(1) Având în vedere interesul superior al copilului, părinții care au drept de exercitare în comun a autorității părintești pot încheia un acord cu privire la modul de punere în aplicare a acestora. (2) Autoritatea competentă poate examina acest acord"*.

În acest context, propunem introducerea după art. 31 a unui nou articol, art. 31¹, cu următorul cuprins:

„Art. 31¹ - (1) Părinții care divorțează și care solicită exercitarea în comun a autorității părintești întocmesc planul parental asumat de comun acord.

(2) Planul parental prevăzut la alin. (1) este utilizat atât în cazul soluționării divorțului prin procedură notarială, cât și pe cale judiciară. Dacă instanța de tutelă sau, după caz, notarul nu au nicio îndoielă asupra faptului că planul parental corespunde interesului superior al copilului sau copiilor, vor consfinți învoiala părinților.

(4) Prevederile de la alin. (2) se aplică și părinților necăsătoriți care solicită instanței de tutelă instituirea sau modificarea măsurilor privind exercitarea autorității părintești în comun.

(5) Pentru întocmirea planului parental părinții pot apela la mediere”.

2. În vederea promovării și protecției drepturilor copilului, în condițiile în care ambii părinți răspund pentru creșterea copiilor lor minori, apreciem că în legea specială trebuie să se regăsească o dispoziție expresă care să instituie interdicția părinților de a renunța la autoritatea părintească.

Astfel, autoritatea părintească este ansamblul de drepturi și îndatoriri care privesc atât persoana, cât și bunurile copilului și aparțin în mod egal ambilor părinți.

Art. 487 Cod civ. prevede că *„Părinții au dreptul și îndatorirea de a crește copilul, îngrijind de sănătatea și dezvoltarea lui fizică, psihică și intelectuală, de educația, învățătura și pregătirea profesională a acestuia, potrivit propriilor lor convingeri, însușirilor și nevoilor copilului; ei sunt datori să dea copilului orientarea și sfaturile necesare exercitării corespunzătoare a drepturilor pe care legea le recunoaște acestuia”.*

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 600 din data de
03 iulie 2012

Articolul 487 instituie pentru părinți o serie de drepturi care sunt în același timp și obligații, acestea completându-se cu îndatoririle specifice prevăzute de art. 488 Cod civ. Obligațiile părinților reprezentând o componentă majoră a autorității părintești, nu se poate admite posibilitatea ca un părinte să renunțe la exercitarea acesteia, nici măcar în situația în care celălalt părinte poate să exercite singur autoritatea părintească.

Un argument suplimentar în acest sens îl reprezintă situațiile în care fie ambii părinți intenționează să renunțe la exercitarea autorității părintești, fie unul dintre părinți renunță la aceasta, iar celălalt părinte nu poate să o exercite din motive obiective, precizate la art. 507, situații în care copilul ar fi, practic, lipsit de ocrotire părintească prin simpla opțiune a părintelui/părinților.

Un alt argument în sensul că părinții nu pot renunța la exercitarea autorității părintești datorită componentei acesteia referitoare la obligații, rezultă din art. 510 Cod civil care prevede că „Decăderea din exercițiul drepturilor părintești nu scutește părintele de obligația sa de a da întreținere copilului”. Din acest text rezultă că o parte dintre obligațiile părintești, respectiv obligația de întreținere subzistă chiar și atunci când părinții nu-și mai exercită drepturile părintești.

De asemenea, potrivit art. 507 Cod civ., „Dacă unul dintre părinți este decedat, declarat mort prin hotărâre judecătorească, pus sub interdicție, decăzut din exercițiul drepturilor părintești sau dacă, din orice motiv, se află în neputință de a-și exprima voința, celălalt părinte exercită singur autoritatea părintească”, iar potrivit art. 398 alin. (1) Cod civil, „Dacă există motive întemeiate, având în vedere interesul superior al copilului, instanța hotărăște ca autoritatea părintească să fie exercitată numai de către unul dintre părinți”.

Prin urmare, textul art. 507 Cod civ. prevede cazurile în care datorită inexistenței sau neputinței unui părinte, exercițiul autorității părintești revine celuilalt părinte. Art. 398 Cod civ. deschide posibilitatea stabilirii exercitării autorității părintești de un singur părinte și în alte situații decât cele enunțate de art. 507, dar numai dacă interesul superior al copilului impune o asemenea măsură și există motive întemeiate care să justifice scindarea autorității părintești.

În consecință, art. 506, care prevede: „Cu încuviințarea instanței de tutelă părinții se pot înțelege cu privire la exercitarea autorității părintești sau cu privire la luarea unei măsuri de protecție a copilului, dacă este respectat interesul superior al acestuia”, trebuie interpretat sistematic, astfel: Titlul IV din cartea II - „Despre familie”, intitulat „Autoritatea părintească” conține dispoziții generale (cap I), capitolul II, dedicat „Drepturilor și îndatoririlor părintești”, capitolul III „Exercitarea autorității părintești” și capitolul IV, „Decăderea din exercițiul drepturilor părintești”.

În fapt, art. 506 care își are locul în capitolul despre exercitarea autorității părintești, prin folosirea sintagmei „învoiala părinților” nu se referă la renunțarea la

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenumului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 600 din data de
03 iulie 2012

autoritatea părintească prin înțelegerea părinților în sensul ca doar unul să exercite autoritatea părintească, ci la modul de exercitare, la eventualele acorduri la care părinții ajung pentru a implementa această exercitare în comun.

Interesul superior al copilului reclamă în majoritatea cazurilor ca autoritatea părintească să se exercite în comun, cazurile în care nu este oportună o exercitare în comun țin strict de riscurile pe care o atare exercitare le-ar putea avea asupra copilului.

În considerarea celor expuse, apreciem că o renunțare la obligațiile pe care le presupune autoritatea părintească contravine în mod vădit interesului superior al copilului.

Față de cele menționate, propunem introducerea la art. 30, după alin. (1), a trei noi alineate, alin. (1¹), alin. (1²), alin. (1³), cu următorul cuprins:

(1¹) *Exercitarea autorității părintești de către ambii părinți, chiar și în caz de divorț, este în interesul copilului.*

(1²) *Un părinte nu poate renunța la autoritatea părintească, dar se poate înțelege cu celălalt părinte cu privire la modalitatea de exercitare a autorității părintești.*

(1³) *Se consideră motive întemeiate pentru ca instanța să decidă ca autoritatea părintească să se exercite de către un singur părinte, alcoolismul, boala psihică, dependența de droguri a celuilalt părinte, condamnările pentru infracțiuni de trafic de persoane, trafic de droguri, infracțiuni cu privire la viața sexuală, infracțiuni de violență, precum și orice altă motiv legat de riscurile pentru copil care ar deriva din exercitarea de către acel părinte a autorității părintești.*

3. Apreciem, de asemenea, că dintre termenii definiți la art. 4 din Legea nr. 272/2004 lipsește o noțiune foarte importantă, respectiv aceea a „locuinței copilului”. Deși la lit. h) și i) se definesc noțiunile de „părinte rezident” și „părinte nerezident”, tocmai termenul care permite diferențierea acestora nu este definit de lege.

Articolele 400 și 496 din Codul civil, deși au denumirea marginală „Locuința copilului după divorț” și „Locuința copilului”, prevăd proceduri de stabilire a acesteia, fără însă a o defini. Necesitatea definirii acestei noțiuni este reclamată și ca urmare a dezbaterilor asupra înțelesului acesteia, care au avut loc în cadrul seminariilor organizate de către Institutul Național al Magistraturii, soldate cu unele concluzii care, în opinia noastră, pot determina o practică judiciară greșită, cu consecințe asupra posibilității executării acestor hotărâri judecătorești. Astfel, în concluziile seminariilor organizate de către Institutul Național al Magistraturii s-a cristalizat ideea că în hotărârile judecătorești prin care se stabilește locuința copilului nu trebuie indicate expres datele de identificare ale acesteia. Or, în situația în care hotărârea se rezumă la a stabili locuința copilului la reclamant sau la pârât, această dispoziție poate să lipsească de orice finalitate prevederile Codului civil referitoare la relațiile personale și la condițiile schimbării locuinței.

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 600 din data de
03 iulie 2012

Adeseori, la momentul formulării cererii de divorț părinții au un domiciliu comun pe care îl indică în cererea de chemare în judecată, însă adresa la care vor locui după divorț va fi, cel puțin pentru unul dintre ei, diferită.

Realitatea societății românești este aceea că, în foarte multe cazuri, domiciliul reclamantului sau pârâtului este doar adresa cu care acesta figurează în evidențele autorităților, fără a se aduce la cunoștința instanțelor adevărata locuință. Nici reglementarea reședinței în Codul civil nu rezolvă problema determinării efective a locuinței copilului. În consecință, considerăm necesar ca locuința copilului să fie definită în art. 4 din Legea nr. 272/2004 ca fiind „locul în care copilul locuiește efectiv împreună cu părinții sau împreună cu părintele la care s-a stabilit locuința copilului, ori unde locuiește efectiv împreună cu persoanele la care i s-a stabilit locuința conform art. 400 alin. 3 Cod civil”.

4. O altă ipoteză a exercitării în comun a autorității părintești este a ceea ce se numește partajării perioadelor de timp în care copilul locuiește, pe rând, cu fiecare dintre părinți, concept care este cunoscut ca „locuința alternantă”.

Așa cum s-a arătat, art. 400 din Codul civil prevede intervenția instanței numai în cazul neînțelegerii între părinți, în sensul de a stabili locuința la unul dintre ei, iar art. 496 nu face această precizare referitoare la locuința unică.

Dispozițiile referitoare la locuința copilului sunt mult mai permissive în legislațiile statelor europene, fiind în acord cu principiul 3:20 din Principiile Legislației Europene Privitoare la Autoritatea Părintească, care prevede: „(1) În cazul în care autoritatea părintească este exercitată în comun, titularii acestora, dacă locuiesc separat ar trebui să se pună de acord cu privire la persoana cu care va locui copilul. (2) Copilul poate locui în mod alternativ cu titularii autorității părintești, fie ca urmare a unui acord aprobat de autoritatea competentă, fie a unei decizii luate de aceasta din urmă. Autoritatea competentă trebuie să aibă în vedere următorii factori: (a) vârsta și opinia copilului; (b) capacitatea și dorința titularilor responsabilităților parentale de a colabora unul cu celălalt cu privire la aspectele legate de copil, precum și situația lor personală; (c) distanța dintre locuințele titularilor autorității parentale și școala pe care o frecventează copilul.”

De exemplu, Codul civil francez prevede: „Domiciliul copilului poate fi stabilit la ambii părinți sau doar la unul dintre ei. La cererea unuia dintre părinți sau dacă părinții nu se înțeleg, instanța poate stabili provizoriu, pentru o perioadă determinată, domiciliul copilului la ambii părinți, urmând ca la finalul acestei perioade instanța să se pronunțe definitiv dacă domiciliul copilului va fi stabilit la unul dintre părinți sau la ambii părinți”.

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 600 din data de
03 iulie 2012

O soluție de tip reședință alternantă permite ca minorul să locuiască cu fiecare părinte perioade relativ egale de timp, soluția fiind posibilă, bineînțeles, doar în situațiile în care părinții locuiesc în aceeași localitate, trebuind avute în vedere aspectele referitoare la vârsta copilului, programul de educație, obiceiurile diurne sau nocturne, dorința acestuia. Situațiile în care părinții locuiesc relativ departe unul de altul, fac, bineînțeles, imposibilă alternarea locuinței.

Față de cele menționate, fără a dubla prevederile din Codul civil, propunem introducerea după art. 16 a art. 16¹, cu următorul cuprins:

Art. 16¹ - (1) Locuința copilului este la părinții lui în cazul în care aceștia locuiesc împreună.

(2) În cazul exercitării în comun a autorității părintești, locuința copilului poate fi stabilită alternativ la cei doi părinți, pe baza înțelegerii acestora, avându-se în vedere interesul superior al copilului.

(3) În cazul în care părinții nu se înțeleg cu privire la locuința copilului, instanța de tutelă va stabili locuința acestuia la unul dintre ei în baza unor criterii precum:

a. Disponibilitatea fiecărui părinte de a-l implica pe celălalt părinte în deciziile legate de copii și de a respecta drepturile părintești ale acestuia din urmă;

b. Disponibilitatea fiecăruia dintre părinți de a permite celuilalt accesul în locuința sa;

c. Situația locativă din ultimii trei ani a fiecărui părinte;

d. Istoricul cu privire la violența părinților asupra copilului sau asupra altor persoane;

e. Opinia copilului, ținându-se seama de vârsta și de gradul său de maturitate;

f. Distanța dintre locuința fiecărui părinte și instituția care oferă educație copilului;

(4) Pe lângă criteriile prevăzute la alin. (2), instanța poate determina interesul superior al copilului în stabilirea locuinței la unul sau altul dintre părinți și în baza altor criterii, pe care le va arăta în motivarea hotărârii, precum și a particularităților situației copilului, ținând seama și de concluziile raportului de anchetă psiho-socială emis de către autoritatea tutelară.

(5) În cazurile excepționale în care stabilește locuința minorului la terțe persoane sau la o instituție de ocrotire, instanța va ține seama de prevederile alin. (3) și (4), în mod corespunzător".

Rațiunile care au stat la baza criteriilor propuse au în vedere interesul superior al copilului, prin stabilirea expresă a aspectelor referitoare la condițiile de locuire și a modului în care copilul interacționează cu fiecare dintre părinți și posibilitatea de a păstra efectiv relații personale cu părintele la care nu va locui. Stabilitatea locuinței este foarte importantă pentru sentimentul de siguranță, pentru continuitatea vieții sociale a copilului

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 600 din data de
03 iulie 2012

[REDACTED] și pentru continuitatea procesului educativ, dar nu este mai puternică decât alte criterii. În același fel, flexibil și coroborat cu alte aspecte, trebuie abordată și apropierea locuinței părintelui de școală sau grădiniță. De altfel, aceste criterii se regăsesc, în esență, și în Principiul european 3:20 citat anterior.

5. Pentru ca instanțele să aibă un reper clar asupra schimbării de filozofie pe care o aduce exercitarea în comun a autorității părintești, considerăm necesar ca legea specială să instituie expres prezumția că un program de legături personale cât mai ample cu părintele nerezident este în interesul copilului.

În consecință, propunem introducerea a două noi alineate, alineatele (4) și (5), după alineatul (3) al art. 14 din lege cu următorul conținut:

„(4) Programul de relații personale cât mai amplu cu părintele nerezident este în interesul superior al copilului. Instanța stabilește acest program în funcție de vârsta copilului, de nevoile de îngrijire și educare, de intensitatea legăturii afective dintre copil și părintele nerezident, de comportamentul acestuia din urmă, precum și de alte aspecte relevante în fiecare caz în parte.

Criteriile prevăzute la alin. (4) vor fi avute în vedere și la stabilirea programului de relații personale și cu celelalte persoane alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie.”

6. În ceea ce privește respectarea acestor programe de legături personale, apreciem că se poate institui o nouă metodă de responsabilizare a părintelui rezident care se împotrivesc legăturii personale a copilului cu celălalt părinte. Este bine cunoscut, inclusiv din hotărârile CEDO împotriva României, că, prin natura lor, executarea silită a hotărârilor judecătorești referitoare la încredințarea sau reîncredințarea minorilor sau la programul de legături personale este foarte dificilă și, uneori, chiar imposibilă. Inclusiv noul Cod de procedură civilă alocă o atenție deosebită acestor împrejurări, reglementând ipoteze speciale în care este oprită executarea silită în cazul împotrivirii copilului. În consecință, soluția pentru facilitarea relației copilului cu părintele nerezident nu este decât în ultimă instanță aceea de a veni cu organele de executare și cu poliția pentru a obține întâlnirea cu copilul, deoarece acest demers poate fi, în sine, mai traumatizant decât împotrivirea părintelui la care se află copilul.

Considerăm că, în astfel de situații, la semnalarea unor abateri importante de la respectarea programului de vizitare (cum ar fi împiedicarea unei vizite, prin lipsa de la domiciliu a copilului) sau a unor abateri de mai mică importanță, dar repetate (de exemplu întârzierea repetată în aducerea copilului la întâlnirea cu părintele nerezident, cu afectarea duratei întâlnirii), se impune reglementarea posibilității ca părintele vătămat în drepturile sale să poată sesiza și să fie declanșată o „monitorizare” a relațiilor personale

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 600 din data de
03 iulie 2012

de către Serviciile publice de asistență socială din orașe sau de către persoanele cu atribuții de asistență socială din aparatul propriu al consiliilor locale comunale. Perioadele de monitorizare pot ajunge și până la 3-6 luni, iar la finalul perioadei se poate întocmi un raport care ar putea sta la baza luării unor măsuri de către instanță, inclusiv la schimbarea deciziei privitoare la exercitarea autorității părintești de către părintele rezident.

Textele următoare ar putea fi introduse la art. 15, ca patru noi alineate după alineatul (2):

„(3) În cazul în care părintele rezident împiedică sau afectează în mod negativ legăturile personale ale copilului cu celălalt părinte, prin nerespectarea programului stabilit de instanță sau convenit prin planul parental, părintele nerezident poate cere Serviciului public de asistență socială sau, după caz, persoanelor cu atribuții de asistență socială din aparatul propriu al consiliului local comunal în circumscripția căruia se află locuința minorului, să monitorizeze relațiile personale cu copilul pentru o durată de până la 6 luni.

(4) Monitorizarea permite persoanelor cu atribuții de asistență socială să asiste la predarea copilului către părintele nerezident, la înapoierea acestuia, să realizeze audierea părinților, a copilului și a persoanelor cu care copilul locuiește, precum și a martorilor, în vederea întocmirii raportului de monitorizare.

(5) La finalul perioadei de monitorizare, persoana care a întocmit raportul poate stabili prelungirea perioadei de monitorizare cu cel mult 6 luni, poate recomanda consilierea psihologică a părintelui rezident, a celui nerezident sau a ambilor părinți, precum și o serie de măsuri pentru îmbunătățirea relației personale dintre copil și părintele nerezident.

(6) Raportul de monitorizare prevăzut la alin. (4) se înmânează fiecăruia dintre părinți și poate fi folosit ca probă în instanță”.

7. Legea specială poate aduce precizări importante cadrului general stabilit de Codul civil. Față de posibilitatea ca cei doi părinți aflați în litigiu să folosească relația cu copilul ca pe un argument în vederea obținerii unor alte tipuri de avantaje ce decurg din diferitele aspecte pe care le implică efectele divorțului, chiar și atunci când este încheiat un acord, instanța de judecată trebuie să se asigure că acesta corespunde interesului copilului. În consecință, considerăm oportun să se introducă un nou articol după articolul 7, respectiv art. 7¹, cu următorul cuprins:

„În toate cauzele în care sunt implicați minori, instanța va analiza înțelegerile dintre părinți sau ale acestora cu alte persoane, în vederea stabilirii respectării interesului superior al copilului și a prevenirii luării unor măsuri cu privire la copil ca

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 600 din data de
03 iulie 2012

urmare a concesiilor pe care părinții le fac în legătură cu bunurile lor sau cu alte
avantaje".

8. În condițiile în care, prin Legea nr. 87/2007, a fost ratificată Convenția asupra
relațiilor personale care privesc copiii, adoptată la Strasbourg la 15 mai 2003, aceasta
reglementând la art. 10 măsurile asigurătorii și garanțiile ce trebuie luate cu privire la
relațiile personale, apreciem că în cuprinsul Legii nr. 272/2007 trebuie avute în vedere
aspectele referitoare la facilitarea relației cu părintele nerezident și cele ce se pot impune
în vederea înapoierii copilului de către părintele nerezident.

Astfel, art. 10 din Convenția menționată are următorul conținut, care ar putea fi
introdus la art. 17 din lege:

*„Măsurile asigurătorii și garanțiile care au drept scop să asigure înapoierea
copilului sau să prevină o deplasare ilicită a acestuia pot cuprinde în special:*

- depunerea pașaportului sau a unui alt act de identitate și, dacă este necesar,
prezentarea unui document din care să rezulte că persoana care solicită relații personale
a notificat această depunere, pe durata vizitei, autorității consulare competente;*
- garanții financiare;*
- garanții reale asupra bunurilor;*
- angajamente sau obligații acceptate față de instanțe;*
- obligația, pentru persoana care întreține relații personale cu copilul, să se
prezinte periodic cu copilul în fața unui organ competent, de exemplu, serviciul pentru
protecția tinerilor sau un post de poliție din raza locului unde relațiile personale se
exercită;*
- obligația, pentru persoana care solicită relații personale, de a prezenta un
document care este emis de statul în care relațiile trebuie să se exercite, care să ateste
recunoașterea și caracterul executoriu al unei hotărâri privind încredințarea sau relațiile
personale ori ambele, înainte de pronunțarea hotărârii solicitate sau înainte de
exercitarea relațiilor;*
- impunerea unor condiții în raport cu locul în care relațiile personale urmează
să se exercite și, dacă este necesar, înregistrarea, într-un sistem de informații național
sau transfrontalier, a unei interdicții care împiedică copilul să părăsească statul în care
relațiile personale trebuie să aibă loc”.*

9. În plus, considerăm că trebuie instituite o serie de garanții suplimentare în
sensul menținerii relațiilor personale cu părintele care nu exercită autoritatea părintească,
în special când se are în vedere deplasarea copilului în străinătate cu părintele căruia i-a
fost încredințat, prevederi care au drept scop înapoierea copilului în țară sau prevenirea
deplasării ilicite a acestuia. Cadrul legal permite părintelui căruia i-a fost încredințat

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 600 din data de
03 iulie 2012

copilul să-l deplaseze pe acesta oriunde în străinătate și pentru orice durată, singura condiție fiind aceea de a fi însoțit.

Apreciem că trebuie prevăzută expres în cuprinsul legii obligația părintelui căruia îi este încredințat copilul (care exercită singur autoritatea părintească) de a-l încunoștința pe celălalt părinte, notificându-l prin executorul judecătoresc, cu privire la data, durata și țara în care urmează să se deplaseze cu copilul și adresa la care acesta va locui.

În același context, apreciem că se impune introducerea unor prevederi referitoare la condițiile în care poate fi stabilit domiciliul sau reședința copilului în alt stat, în esență, cu acordul celuilalt părinte sau cu încuviințarea instanței de tutelă, în lipsa acordului. Instanța de judecată, având în vedere interesul superior al copilului, atunci când constată că stabilirea copilului în străinătate face imposibilă menținerea relațiilor personale cu celălalt părinte, datorită lipsei mijloacelor financiare sau altor circumstanțe particulare, va aprecia asupra stabilirii în sarcina părintelui căruia i-a fost încredințat copilul a unei obligații de a suporta cheltuielile unui număr de călătorii ale copilului în România în vederea păstrării legăturii cu părintele rămas în țară.

10. Proiectul de lege introduce concepte noi, respectiv decizii importante cu privire la minor și decizii zilnice sau curente. În categoria deciziilor majore care se iau cu acordul ambilor părinți, sunt incluse și tratamentele medicale *complexe*.

În condițiile în care autoritatea părintească presupune drepturi și obligații care aparțin în mod egal ambilor părinți, aceștia fiind datori să se îngrijească de sănătatea și dezvoltarea fizică a copilului, apreciem că deciziile cu privire la tratamentele medicale trebuie luate cu acordul ambilor părinți, fără o circumstanțiere la cele complexe. Astfel, deciziile cu privire la orice tratament medical care presupune o prescripție medicală, o anumită durată trebuie luate cu acordul ambilor părinți, în acest fel susținându-se schimbarea de filozofie pe care o aduce exercitarea în comun a autorității părintești.

11. De asemenea, în vederea menținerii relațiilor personale ale copilului cu părintele nerezident, cu rudele ori cu alte persoane alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie, precum și în vederea exercitării în comun a drepturilor și a obligațiilor părintești de către părinții divorțați, respectiv a dreptului părintelui căruia nu i-a fost încredințat copilul, dar și a prevenirii deplasării ilicite a copilului, în cuprinsul legii trebuie prevăzută obligația părintelui rezident de a aduce la cunoștință părintelui nerezident orice schimbare a adresei sale de domiciliu, a reședinței sau locuinței minorului, dublată de stabilirea unei sancțiuni contravenționale în cazul nerespectării acestei obligații.

Este adevărat că art. 497 alin. (1) din Codul civil prevede că atunci când „afectează exercițiul autorității sau al unor drepturi părintești, schimbarea locuinței

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 600 din data de
03 iulie 2012

copilului... nu poate avea loc decât cu acordul prealabil al celuilalt părinte", dar aprecierea inițială rămâne la latitudinea părintelui rezident, care poate fi una subiectivă în sensul că schimbarea locuinței copilului nu ar afecta drepturile părintești. În continuare, alineatul (2) al aceluiași articol conține ipoteza părintelui rezident de bună credință, care cere acordul celuilalt părinte și, neobținându-l, se adresează instanței pentru a-l înfrânge, însă ipoteza în care părintele rezident schimbă locuința fără să solicite vreun acord nu este prevăzută de cod și trebuie sancționată în legea specială ca și contravenție.

În acest context, apreciem că, pentru a ușura punerea în aplicare a hotărârilor judecătorești privitoare la programele de legături personale, instanțele ar trebui să precizeze în mod clar și neechivoc locuința copilului după divorț, împreună cu obligativitatea ca părintele rezident să informeze, în scris, pe părintele nerezident despre orice modificare a adresei de domiciliu a minorului sau a locuinței acestuia.

În acest mod, se poate verifica cu ușurință prezența sau absența copiilor la locuința lor, în momentele în care trebuie să se pună în aplicare programul de legături personale, inclusiv de către organele de poliție sau de către executorul judecătoresc. Astfel se pot întocmi rapid, în cazul opoziției părintelui rezident la punerea în aplicare a programului de legături personale, actele care să ateste acest refuz.

12. Articolul 43 din lege prevede că orice copil are dreptul de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate pe care o poate atinge. Din păcate, chiar și în cazurile în care există tratamente și tehnici medicale care ar putea vindeca sau ar ameliora în mod semnificativ starea de sănătate a copilului, de cele mai multe ori copilul nu are acces la acestea datorită costurilor. Asigurarea medicală prin efectul legii, de care beneficiază copiii, nu le oferă acestora decât accesul la spitalele publice și la fondul restrâns de resurse ale acestora, nefiind suficiente prevederi exprese în legislație care să permită accesul gratuit la investigațiile și tratamentul în clinici private sau în străinătate, deși alineatul (2) al articolului menționat extinde suportarea cheltuielilor pentru sănătatea copiilor dincolo de Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate.

Una dintre soluțiile care pot fi oferite cel puțin pentru cazul copiilor victime ale accidentelor rutiere este aceea ca întregul cost al medicamentelor și serviciilor medicale care exced posibilităților spitalelor publice, precum și costul consilierii psihologice de la momentul accidentului și pe toată durata spitalizării, sau, după caz, pe toată durata infirmității, dacă este cazul, să fie suportate din Fondul de protecție a victimelor străzii, fond la care își aduc aportul asiguratorii autorizați de Comisia de Supraveghere a Asigurărilor.

Constituit ca organism de plată a despăgubirilor pentru a garanta, în condițiile legii, despăgubirea persoanelor care au suferit prejudicii în urma unor accidente de autovehicule neasigurate sau neidentificate, precum și ca organism de compensare pentru

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 600 din data de
03 iulie 2012

[REDACTED] a soluționa, în condițiile legii, cererile de despăgubire ale persoanelor care au suferit prejudicii în urma unor accidente de autovehicule produse pe teritoriul unui alt stat decât statul lor de reședință, Fondul este, în același timp și Centru de Informare privind polițele de asigurare R.C.A. și asiguratorii care le-au eliberat.

În acest context, Fondul ar putea să plătească, direct la cererea clinicilor private, a farmaciilor (în cazul în care medicamentele sunt solicitate unor farmacii din exteriorul spitalelor) sau a psihologilor care oferă consiliere, costurile corespunzătoare în baza unei documentații din care să rezulte că acestea au fost necesare pentru un minor victimă a unui accident rutier, urmând ca, în cazul în care, după derularea unui proces penal în care conducătorul auto este găsit vinovat, sumele alocate să fie recuperate din asigurarea RCA corespunzătoare, aspect ușor de realizat pentru Fond, care, așa cum s-a arătat, deține date despre toate asigurările obligatorii încheiate, fiind Centrul de Informare privind polițele de asigurare R.C.A. și asiguratorii care le-au eliberat.

Este cunoscut că procesele având ca obiect infracțiuni legate de accidentele rutiere au o durată destul de importantă, în special din cauza faptului că în aceste cazuri se efectuează mai multe expertize (medicale și tehnice), timp în care povara costurilor tratamentului copilului este preluată integral de părinți. Pe de altă parte, asiguratorii nu achită despăgubiri înainte de soluționarea definitivă a cauzei penale. Adeseori copleșiți de suferință sau fără a avea gradul de instruire care să le permită anticiparea probatoriului, părinții copilului nu au în atenție procurarea de dovezi în vederea obținerii unor despăgubiri în instanță.

Conceperea unui mecanism care să permită recuperarea directă din Fondul de protecție a victimelor străzii a costurilor medicamentelor și serviciilor medicale și psihologice, la cererea prestatorilor, fără implicarea părinților copiilor accidentați, ar constitui o veritabilă procedură specială, menită să contribuie la "asigurarea realizării efective" a "dreptului de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate pe care o poate atinge" copilul.

13. În ceea ce privește cazul copilului cu handicap, proiectul de lege propune completarea art. 46 și introducerea unui nou alineat, 46¹, însă considerăm că se impun și o serie de alte completări pentru ca acești copii să beneficieze de o calitate cât mai bună a vieții.

În primul rând, deși copilul cu handicap necesită o atenție deosebită și eforturi suplimentare față de cele care se depun de către părintele unui copil normal, nici un text legal nu a venit cu obligații suplimentare pentru părintele care nu exercită autoritatea părintească.

Deși obligația de întreținere se stabilește în raport de nevoile celui care o cere și cu nevoile celui care o datorează, în covârșitoarea proporție a cauzelor în care instanțele

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 600 din data de
03 iulie 2012

[REDACTED] sunt chemate să stabilească prestația părintelui care nu exercită autoritatea părintească (căruia nu i s-a încredințat copilul prin hotărâre anterioară intrării în vigoare a noului Cod civil) se rezumă la obligarea la plata unei sume de bani, limitată la posibilitățile părintelui, care, însă, niciodată nu poate acoperi nevoile speciale ale copilului.

Cum pentru copilul cu handicap aspectele legate de activitățile de recuperare ocupă cea mai mare parte a timpului părintelui care îngrijește copilul, considerăm că trebuie instituită o procedură legală care să oblige și pe celălalt părinte ca, pe lângă prestația în bani - limitată - pe care o poate oferi, să facă, în concret, o serie de activități pe care instanța le poate aprecia ca posibil de a fi realizate de către acesta: însoțirea copilului la centrele de recuperare, la unitățile școlare sau medicale, plimbarea copilului etc.

Pe de altă parte, în cazul copilului cu handicap, suportarea cheltuielilor necesare pentru îngrijirea acestuia se împart între părinți și stat. Legea nr. 272/2004 prevede însă în art. 5 că răspunderea pentru creșterea și asigurarea dezvoltării copilului revine în primul rând părinților, în subsidiar, responsabilitatea revine colectivității locale din care fac parte copilul și familia sa, iar intervenția statului este una complementară. Din textul legii se observă că rolul comunității în cazul copilului cu handicap nu este în niciun fel conturat.

În condițiile în care realitatea societății românești este aceea a proliferării serviciilor în domeniul întreținerii sau îngrijirii corporale, considerăm ca Legea nr. 272/2004 poate conține un text care să prevadă obligații pentru persoanele juridice care prestează servicii în domeniul îngrijirii sau întreținerii corporale, în domeniul sportului recreativ, al serviciilor hoteliere, balneare și de recuperare, indiferent că sunt publice sau private, să pună la dispoziție spațiile, echipamentele și serviciile personalului lor, în mod gratuit, copiilor cu handicap, în limita a 5% din numărul de clienți avuți în anul anterior, cu posibilele deduceri ale cheltuielilor corespunzătoare.

14. La art. 90, propunem modificarea textului din proiectul de lege, prin înlocuirea expresiei „*aplicarea pedepselor fizice*” cu sintagma „*aplicarea oricărui tip de violență*” sau „*aplicarea oricărui act de violență*”. Scopul este acela de a interzice orice act de violență săvârșit asupra copilului, nu numai a acelora care au un scop punitiv, care pot fi calificate drept „pedepse”, dat fiind faptul că violența este la fel de nocivă pentru copil, chiar dacă cel care îi produce durere consideră că gestul său a fost o glumă, o încurajare sau ceva „normal” și că nu a intenționat să pedepsească.

15. Prevederile Legii nr. 272/2004 trebuie corelate, în sensul unei filozofii unice, cu dispozițiile procedurale care reglementează competența instanțelor judecătorești. Astfel, potrivit Legii de punere în aplicare a Codului de procedură civilă, sunt de competența judecătoriei „*cererile date de Codul civil în competența instanței de tutelă și*

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 600 din data de
03 iulie 2012

[REDACTED] de familie, în afară de cazurile în care prin lege se prevede în mod expres altfel" (art. 92
pct.1 lit.a).

Prin urmare, în contextul în care intenția legiuitorului este de a unifica competența instanței de tutelă la nivelul judecătoreiei, cauzele prevăzute de Legea nr. 272/2004 privind stabilirea măsurilor de protecție specială ar trebui circumscrise acestei competențe. Această competență ar prezenta și avantajul de a facilita accesul la instanță, prin mai marea apropiere de domiciliul copilului și de cel al persoanelor care ar putea fi audiate în aceste cauze.

În consecință, propunem ca art. 124 alin. (1) din Legea nr. 272/2004 să se modifice și astfel: "*Cauzele prevăzute de prezenta lege privind stabilirea măsurilor de protecție specială sunt de competența judecătoreiei de la domiciliul copilului*" și, în mod corespunzător, și alineatul (2), prin înlocuirea „tribunalului” cu „judecătoria”.

S-ar ajunge, astfel, ca toate litigiile care privesc relația copiilor cu părinții lor să fie judecate în primă instanță de către judecătorii și numai adopția, care presupune practic alegerea unor alți părinți pentru copil, să rămână, în continuare, în competența tribunalului. Această competență ar permite cu adevărat consolidarea instanței de tutelă la nivelul judecătoriilor, astfel încât, în timp, și sub aspectul infrastructurii, să poată fi organizate specific aceste instanțe de tutelă.

PREȘEDINTE,
JUDECĂTOR ALINA NICOLETA GHICA